

פרוטוקול מס' 9/ג

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי, ט'
בטבת תשי"ד (15.12.1953) בשעה 8.30

חברי-הוועדה:

ג ר כ ח ד:

- ד. בר-הרב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- ש. כבה
- א. ברמן
- א. וילבסקה
- סאלח חסן ח'ניפט
- י. ישעיהו
- ק. כהנא
- ע. מימון
- ס. נורוק
- א. רוזאל-נאור
- א. סטופ
- א. פלדמן
- ד. שרי

סוזמנים:

- ת. טובי
- סגן-אלוף שני
- סרן טבי טפנר

ח ט ר ד:

- סיף אדין אלזועבי
- ש. גרידי
- י. הרדי
- ס. ארם
- ש. לורנץ
- י. רפאל
- י. שפירא

א. הצעת חוק תעשית המנושות - העברה לוועדה סתאית.

ב. הדיון בענין מעצרו של חבר-הכנסת ת. טובי ב-4.12.1953.

א. הצעת חוק תעשית המברשות - העברה לווועדה מתאימה:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
הכנסת הטילה עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר חוק זה בזמן הדיון נשמעו שתי הצעות: האחת - להעביר לווועדת-העבודה, והשנייה לווועדה לשירותים ציבוריים.

במידה שברתי את השאלה, מטפלת הוועדה לשירותים ציבוריים בבעיית הצברים בכללותה, ועל-כן נראה לי שזו גם הוועדה המתאימה לטיפול בחוק הגידון.

ר. פלדמן:
אני תומך בהצעה להעביר את החוק לווועדה לשירותים ציבוריים.

א. רזיאל-נאור:
גם אני מצטרפת להצעה זו.

ה ר ח ל ט

להעביר את הצעת חוק תעשית המברשות לווועדה לשירותים ציבוריים.

ב. הדיון בענין מעצרו של חבר-הכנסת ת. טובי:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
בהתאם להחלטתנו פניתי למ"ס שר הבטחון וביקשתי ממנו להופיע בוועדה זו, או להיות מיוצג על-ידי הפקיד המוסמך שלו בקשר לתלונה שהובא בפנינו, על-ידי חבר-הכנסת ת. טובי, על המעצר הבלתי-חוקי שלו בין כפר יטיף ובהריה.

חברי הוועדה זוכרים את ההסכרה של בעיה זו, אשר מתחלקת לשני חלקים: א. בעיית הזכויות של הממשל הצבאי לדרוש רשיון כניסה מחברי-הכנסת בשטח הממשל הצבאי. בעיה זו מצאה את פתרונה כאן, בהחלטת ועדת-הכנסת, לאחר שיו"ר הכנסת החליט מה שהחליט, שאין היא מטכמת כל דעה בענין זה. ב"כ משרד הבטחון לא הוזמן בקשר לבעיה זו והוא לשאי לגמרי לא לנגוע בה.

ב. הבעיה השנייה שבשבילה הוזמן לכאן ב"כ משרד הבטחון, לפי הצעת חבר-הכנסת אזניה, היתה הבעיה של אופן הביצוע של החלטה זו. בתעודתה כאן השאלה, שלאחר שלא ניתן לחבר-הכנסת טובי להכנס לכפר-יטיף, בהתאם לתלונתו, הוא הובא בכוח לבהריה ורק שם שוחררה. השאלה היא אם מעצר זה היה חוקי או בלתי-חוקי, ולשם כך שאלה זו, אין כל חשיבות לאורך הזמן שבו הוחזק במעצר, אם היו אלה 10 דקות או 20 דקות.

אני מציע שנשמע עתה מפני טגן-אלוף שני את תאור המעשה, כפי שהוא מתואר בחומר שלהם. אחד-כך תוכלו לצצוג לו שאלות ולברר את הענין שלמותו. לאחר זאת נבקש מאת נציגי משרד הבטחון לעזוב אותנו, ונקבע את עמדתנו בלי כל קשר לנוכחותם.

הדיון בענין טעארו של חבר-הכנסת ת. טובי ב-4.12.53

סגן-אלוף שני:

ביום 4.12.53 בשעה 16.00 הופיע אוטובוס מכיוון בהריה לכיוון כפר-יסיף. חוליה של שטרה צבאית בלורי שוטר אזרחי, אשר הקימו באתר יום מחסומי-דרך שיגדתיים לצורך בדיקת רשיונות בסביבה זאת, בדקה גם את האוטובוס הזה.

בשעת בדיקת הרשיונות באותו אוטובוס,

ביקש אחד השוטרים את רשיונו של חבר-הכנסת טובי, מבלי שיידע למעשה למי מופנית פנייתו. אולם, חבר-הכנסת טובי הודיע שאין לו צורך ברשיון היות והוא חבר-הכנסת טובי. במקרה זה השוטר הסביר שיש צורך ברשיון כזה, משום שהשטח הוא סגור מטעמים בטחוניים והוא מבקש מאת חבר-הכנסת טובי לעזוב את השטח. לזה התנגד חבר-הכנסת טובי.

לאחר זמן מה, כאשר שוטרים לא ידעו כיצד

לנהוג ומה לעשות במקרה של הסירוב הזה, הם החליטו להסיע את האוטובוס דרך כפר-יסיף - על-יד הכפר לתת לכל האנשים לרדת - ולהאוטובוס הזה, אשר נסע לכיוון בהריה, ימשיך בדרכו, כאשר חבר-הכנסת יושב בתוכו. וכך היה הדבר. האוטובוס בעצרו כ-100 מטר אחרי כפר-יסיף, האנשים שהיו צריכים לרדת ירדו, וחבר-הכנסת נתבקש להשאיר באוטובוס אשר המשיך את דרכו לבהריה. בבהריה הוצעה לחבר-הכנסת טובי אפשרות של המשך נסיעתו בחזרה. אולם, הוא סרב לקבל עזרה זו. (היו"ד ד. בר-רב-האי: בחזרה - לא?) לביתו. אפשרות של סידור כדי שלא ישאר בדרך.

אלו הן העובדות באופן יבש ופשוט. אם כי

אני הייתי רוצה שהוועדה הנכבדה הזאת תחשוב על מצבו של אותו שוטר צבאי אשר צריך להכנס לאוטובוס מלא נוסעים ולעמוד במצב בלתי-נעים בהחלט, כאשר מסרבים לטלא את בקשתו בענין זה, והדברים האלה מתפרשים בצורה אחרת מכפי שדברים כאלה אלולים להתפרש. הייתי מבקש מאד סכבוד הוועדה הזאת שהיא תיקח בחשבון את המצב הקשה בו נתונים אותם השוטרים הממלאים תפקידם.

ע. איכילוב:

האם השוטר שנכנס לאוטובוס הכיר את כל הנוסעים? ואם לא - האם הוא ביקש מכל אלה שהוא אינו מכיר את רשיון הכניסה? מה היו התשובות באוטובוס זה? כמה נוסעי האוטובוס הזה היו מצויידיים ברשיון וכמה לא?

סגן-אלוף שני:

אחד הראשונים אשר נבדקו - כנראה בגלל מקום טושבו - היה חבר-הכנסת טובי. גם אחרים נתבקשו

להראות רשיון.

אותו השוטר הצבאי אינו משמש תמיד באותה יחידה. הוא מחליף את מקומו. אם כי הוא נמצא לרוב ביחידה אחת 2/3 חדשים, עד אשר הוא עובר ליחידה אחרת - כך שאין הוא מכיר את כולם. אם כי יתכן שהוא מכיר אחרים מן הנוסעים עקב תפקידו. אך אין זה מחוייב המציאות שהוא יכיר אותם, כי הוא זר בסביבה.

ע. איכילוב:

זאת אומרת שכל האחרים היו מצויידיים בתעודות ושכולם נבדקו?

סגן-אלוף שני:

אינני רוצה להתחייב בתשובה אשר אינה מרוייקת. לפי המבנה הקיים כל אחד ואחד נבדק. יזו היא

ההוראה שמקבל השוטר הצבאי.

שמענו כאן על מושג "שטח סגור" -

א. וילנסקה:

- א. מתי הוכרו כפר-יסיף כשטח סגור?
- ב. האם ניתנה איזו הודעה בפומבי על-כך?
- ג. על-טעם מה לא ניתנה אפשרות לחבר-הכנסת טובי להכנס לשטח, היות והגבלה כזאת אינה בחוק החסינות (אני מתכוונת לשטח סגור או לא סגור) ההגבלה היא רק בענין סוד צבאי? (היו"ר ד. בר-רב-האי: הוא אינו חייב לענות על שאלה זו). האם המושג "שטח סגור" מזדהה עם ההגדרה סוד צבאי? ההגבלה בחוק החסינות מתייחסת לסוד צבאי) (היו"ר ד. בר-רב-האי: "טעמי בטחון וסוד צבאי"...) בכונן. אך היות ולמחוקקים בהירים ההגדרות והמושגים, אני שואלת: האם שטח סגור זהה עם סוד צבאי?

סגן-אלוף שני: הצו שפורסם ב-30.9.52, כהמשך לצוורים קודמים

לו, (בהתאם לחוק אין כל צורך לפרסם ברשומות את הצוורים האלה, אלא הם מובאים לידיעת הציבור בדרכים אחרות, על לוח הסודעות או על-ידי הודעה בעל-פה). - זו זה אומר בסעיף (ב): "לא ייצא אדם מתחום אזור מסווג ולא ייכנס לתוכו כל זמן היות צו זה במקפו אלא על-פי רשיון בכתב שניתן על-ידי".

הצו הזה מוצא בתוקף סמכותו של מפקד צבאי כסמכות בטחונית לגבי אותם השטחים ולא מתוך סיבות אחרות.

א. וילנסקה: אני שאלתי איפה פורסם הצו הזה בענין כפר יסיף. האם היתה איזו הודעה שהשטח הזה הוא

סגור?

סגן-אלוף שני: הצוים הקודמים פורסמו על לוחות מודיעין בכל

המקומות. הצו הזה, שהוא המשך לצוורים קודמים, פורסם על-ידי הסמלים והקצינים העובדים בממשל הצבאי, בכפרים בעל-פה.

ת. טובי: א. מדוע אומר הקצין המייצג את שר הבטחון, שהצו

על הכרזת האזור כשטח סגור הוצא ב-30.9.52 פעמים רבות ביקרתי בכפר-יסיף מאז ההכרזה הזאת ועד למקרה האחרון ולא עצרו בעדי. מדוע לא נעצרת? מדוע לא מנעו ממני את הכניסה לשם? מדוע לא הודיעו לי שאיני רשאי להכנס לכפר-יסיף לאחר פרסום צו זה?

ב. ידוע היה בציבור בעכו ובכפר-יסיף ובכל הסביבה, שיכולים להכנס לכפר-יסיף ובי תושבי הכפר-יסיף יכולים לעזוב אותו מבלי להזדקק לרשיון. נוהג זה קיים כבר למעלה משנה ותושבי הכפר יוצאים מן הכפר ובכנסים לחתו ללא כל רשיון. מדוע סצאו שלטונות הצבא של הממשל הצבאי, פתאום, דוקא באותו יום, לנכון לבדוק את הרשיונות? וזאת, למרות העובדה שאנשים רבים ניגשו למשטרה בעכו וביקשו רשיונות-כניסה לכפר, ונאמר להם בגלוי שאין הם חייבים להצטייד ברשיונות-כניסה לכפר-יסיף.

ג. האם הקצין יכול לומר לנו מתי הוקם המחסום האחרון על הכביש? הוא הודיע שהמחסום שהוקם היה צבאי. לפי הידיעות שקיבלתי מתושבי המקום לא הוקם מחסום בכביש כפר-יסיף, ז.א. בין כביש עכו-צפת בכניסה לכפר - לא הוקם מחסום של בדיקת רשיונות, לפחות שנה וחצי. מדוע, דוקא באותו יום שבו נסע חבר-הכנסת טובי לכפר-יסיף הוקם מחסום כדי לבדוק את הנוסעים?

מ. טובי:

ד. ב"כ שר הבטחון אמר שאיננו יודע אם השוטר בדק את הרשיונות של כל הנוסעים. אבל עובדה היא, ואני הייתי עד לה, שלא נבדקו רשיונות, אלא נבדקו רק מאפס מספר של תעודות זהו, עד אשר מצאו את חבר-הכנסת טובי וממנו ביקשו רשיון-כניסה, אף-על-פיו שעברו על מספר נוסעים באוטובוס מבלי לבקש מהם רשיון-כניסה. באוטובוס ישבו יהודים וערבים תושבי הטביבה וכפר-יסיף. כיצד יכול הקצין לפרש התנהגות זו? האם לא היה כאן תכנון מיוחד כדי למנוע מחבר-הכנסת טובי להכנס לכפר? אני, על-כל-פניו, כך מפרש את הדבר הזה, אך אני מבקש תשובה לשאלה זו.

ה. הקצין הנודיע שאני נתבקשתי להשאיר באוטובוס כאשר הנוסעים לכפר-יסיף ירדו ממנו. אבל עובדה היא שנמנעתי מלרדת. לא נתבקשתי להשאיר באוטובוס. נסיתי לרדת והשוטרים הצבאים שעמדו ליד הכסא וליד הדלתות מנעו ממני בכוח לרדת. האם הגבלת חופש-הלבוש של חבר-הכנסת אינה מהווה פגיעה בחסינותו? כאן הייתה הגבלה על תנועה של חבר-כנסת. לא ביקשתי להשאיר באוטובוס ולא ביקשתי למנוע ממני להכנס למקום מסוים, אלא הפריעו לי לרדת מן האוטובוס. זוהי פגיעה בחסינות שחוק חסינות חברי-הכנסת מקנה לי. - זו הגבלה על תנועה. ההגבלה תחת משטר לנהריה - זהו מעצר - למרות המחאה שלי על התנהגות זו - זהו מעצר תחת משטר מזויין.

מה בדעת משרד הבטחון לעשות נגד הפגיעה הזו בחסינות חבר-כנסת? והאם ידוע לקצין המייצג את שר הבטחון שהיתה פגיעה נוספת אחרי נהריה. לאחר ששוחזרתי בנהריה נסעתי שוב בכביש נהריה-כפר יסיף-עכש, במזונית ושוב נעצרתי. המשמר אשר עמד על הכביש אמר: "חכיבו לך" ומנעו ממני לנסוע הלאה בטענה שאין להם הוראה מן המפקד שלהם. אשר ביקשתי שניסע יחד למפקד אשר נמצא במשמר שהועמד בכיוון שני - הם בכל זאת לא נתנו לי לנסוע למרות דרישותי שאני רוצה לצאת מן המקום. הם בכוח מנעו מן המכונית לזוז. הם עצרו את המכונית במשך חצי שעה. האם זאת התנהגות חוקית של שוטרים צבאיים? באיזו זכות הם רשאים לעצור מכונית של חבר-כנסת בכביש הראשי מחוץ לשטח הסגור?

אני מבקש תשובה על כל השאלות הללו, אשר מסתכמות כולן בפגיעה חמורה בחסינות חברי-הכנסת, מבלי להכנס לעצם הדיון אם הם רשאים לתת לי להכנס לכפר-יסיף או לא. זאת בעיה אחרת, אשר טרם פתרונה בוועדת-הכנסת.

א. ברטון:

על-סמך מה דרשו רשיון מחבר-כנסת? איפה כתוב, באיזה תקנון או באיזה צו באשר שחבר-כנסת אינו רשאי להכנס לשטח הממשל הצבאי?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

יחד הכנסת פסק בענין זה. ועדת-הכנסת פסקה שאין היא מתערבת יותר בשאלה זו. ברצונו יענה וברצונו לא יענה. לפי דעתו הוא אינו חייב להשיב על שאלה זו.

א. וילבוסקה:

היו"ר בכלל לא דן בבעיה זו.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

הוא לא הוזמן לשם-כך ואין הוא חייב להשיב על שאלה זו.

טגו-אלוף שני:

לשאלה הראשונה - מדוע לא נעצר עד כה. (א. וילנסקה: מדוע לא הודיעו... אני בשטחים הטגורים במשולש. לגבי הגליל - איבני יודע. (ת. טובי: אני מבקר פעמים רבות בגליל). הדבר הזה אינו מוכח, מבחינה חוקית, מלבקש את הרשיון. האדם חייב לבקש אותו. אבל לא חייבים בכל יום לבדוק אותו. זהו בדרך-הכלל הנוהג. אין לנו על כל קילומטר או 10 ק"מ מחסום או שוט או חייל שיוכל לבדוק את הרשיונות ובהתאם למצב כוח-האדם ישנן תקופות שמידת העירנות של המשטרה יורדת. זהו דבר פנימי של היחידה עצמה. יכול להיות שעד כה באמת לא נתבקש חבר-הכנסת טובי להציג רשיון. על-כל-פנים רבים האנשים כמון שבתקופה מסוימת לא נתבקשים להראות רשיון. (א. וילנסקה: גם תושבי הכפר בעצמם) יתכן מאד. אבל אין זה **106** את האדם הנכנס לאזור זה מלהצטייג ברשיון.

בקשר לענין הכניסה לכפר-יסיף, הצו אשר הוצא ב-30.9.52 קובע שהתושבים הקבועים של כפר-יסיף - בכדי להקל על הבעיות הכלכליות - אינם זקוקים לרשיון, על-מנת לנסוע לעכו. אם הם רוצים לנסוע למקום אחר - עליהם להצטייג ברשיון. היות ושני מקומות אלה קרובים, התושבים הקבועים של כפר-יסיף אינם חייבים ברשיון לעכו, ואם רוצים, יכולים לבדוק את הדבר בתעודות הזהוי שלהם, ואז אפשר להרוכח אם אמנם מקום מושבם הקבוע הוא בכפר-יסיף. אחר הוא הדין לגבי אדם שאינו תושב קבוע של כפר יסיף **הענין** לעכו, אם כי תושב כפר-יסיף, אם הוא נמצא בכפר-שבע או מקום אחר יצטרך להראות רשיון כזה. מעכו לכפר-יסיף, חייב אדם להצטייג ברשיון, אם אין הוא תושב קבוע של כפר-יסיף. את זאת קובע הצו במפורש.

א. וילנסקה:

חבר-הכנסת טובי אמר - וזה לא הוכחש - שבאותו אוטובוס לא נבדקו אפילו תעודות הזהוי אצל רוב הנוסעים. נבדקו רק תעודות זהוי של נוסעים, עד אשר הגיעו לחבר-הכנסת טובי - היתר בכלל לא נבדקו. אתה הודעת גם שהשוטר היה אדם מחליף בלתי-מצוי ביותר במקובל, על-אחת-כמה-וכמה מתברר שהיתה כאן פגיעה מיוחדת בחבר הכנסת, כיון שרוב הנוסעים לא נשאלו אפילו לתעודות זהוי ולרשיונות. אתה בענין זה לא עבית.

טגו-אלוף שני:

מתברר, גם לפי דברי חבר-הכנסת טובי, שעד אשר הגיעו אליו, נבדקו מספר תעודות זהוי. אני רוצה להכניס את חברי-הכנסת למצבו של אותו בחור צעיר שנתקל בפגיעה לא-פשוטה בשבילו לפתרון, והוא עלול להיות נרגש ולהזניח אתהמשן/מילוי תפקידו.

בקשר לשאלה מתי הוקם המחסום האחרון במקום זה איבנו נוהגים להקים בדיוק באותו מקום מחסומים. על-כל-פנים בכביש זה, במשך החודשים האחרונים, הוקמו קרוב לעשרה מחסומים. אני יכול לתת מספר אחר שיסבך את האוזן. במשך החודשים האחרונים נתפסו 13 מסתננים ו-10 מבריחים על-ידי הפעולה השגרתית הזו. סימן הוא שקיימים מחסומים באופן קבוע. אין זאת אומרת שבאותו מקום ובאותה הקרובה צריך להיות אותו המחסום.

למה דנקא חבר-הכנסת נבדק? הוא נבדק כאשר הגיעו אליו. אני רוצה להשקיע את חבר-הכנסת טובי: אין לנו דעת אשר נודקת בדיוק את תנועותיו של חבר-כנסת זה או אחר ולא ידענו שחבר-הכנסת טובי עומד להופיע בטביבה זו. החייל הזה והקצין הזה - לא ידעו.

הייתי מודע מאד לחבר-הכנסת טובי אילו היה מסביר לי בפרוטרוט איך נמנע ממנו בכוח-לרדת, כיצד השתמשו בגדו בכוח. אני רואה בזה פגיעה ואני טובן להעמיד את השוטר הזה למשפט, אם אמנם השתמש בכוח.

מ. טובי:

כאשר תופסים אותך ומונעים ממך את האפשרות
לזוז - האם לזה ייקרא כוח או לא? העובדה
היא ששלושה שוטרים צבאיים טובבו אותי ומנעו ממני את האפשרות לזוז, בשעה
שדציתי לרדת מן האוטובוס - זה בכוח או לא בכוח?

סגן-אלוף שבי:

אני מוכן לברוק את הדבר הזה בפרוטרוט. הענין
הזה אינו פשוט. יש לי דו"ח מאדם שהיה נוכח,
במקרה או לא במקרה, במקרה הקודם ב-24.10.1953 בשפרעם, והוא כותב ומציין
את העמידה האדיבה של שני השוטרים הצבאיים שעמדו ליד חבר-הכנסת טובי וביקשו
ממנו לעזוב את הכפר, והוא צעק להם: אני אראה לכם שוטרי בן-גוריון, ואילו
הם שמרו על קור-דוחם ולא הגיבו.

מ. טובי:

אם נכנס למקרה הקודם, אני אביא לכם עדים
שיעידו כיצד התנהגו השוטרים הצבאיים כלפי
חבר-כנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

ישבו חובע צבאי, ואתה יכול X להביש לו תלונה
נגד השוטרים. הוא יברר אם יש חומר להעמיד
לדין.

סגן-אלוף שבי:

כמו-כן אני מוכן לברר אם השוטרים אמרו "חכיבו
לך". אינני רואה דבר זה מבחינת הנימוס
האלמנטארי. אני מוכן לברר את הדבר באופן יחודי על-ידי הקידה של כל היל
וחיל. ואם כך נאמרו הדברים - אדאג לכך שתצא הסליחה מבחינה זו, ואם תרצה
אף יותר מזה. על-כל-פנים, אינני מוכן ששוטר צבאי יפנה בצורה כזו לחבר
כנסת.

אינני יודע אם המכונית בעצרה לחצי שעה או
פחות או יותר. קשה לברר את זה (מ. טובי: כך על-כל-פנים שילמתי לנהג
המכונית). (היו"ר ד. בר-רב-האי: העמן אינו מענין) אם הוא ידע שהכניסה
היא רק ברשיון - מדוע הופיע שנית בלי רשיון?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

השאלה היא רישורית ואיך חבר-הכנסת טובי חייב
להשיב עליה.

מ. טובי:

חבר-כנסת פטור מרשיון-כניסה לשטח האסור הצבאי.
אך מדוע, בכל-זאת, עצרו את המכונית, כאשר זה
היה מחוץ לשטח הסגור.

סגן-אלוף שבי:

לחבר-הכנסת אין בודאי מפה של השטח הסגור בכדי
לקבוע בדיוק את תקודת בה עצרו אותו. לכן,
אי-אפשר לקבוע אם זה היה בתוך השטח הסגור או לא. אינני בטוח שעצרו אותך
לזמן ממושך יותר משדרוש היה לצורך הברור. אני מוכן לערוך הקירה.

מ. טובי:

השוטר לא נתן לי לבטוע, אלא אם ייכנס בעצמו
למכונית וילווה אותי לעכו.

הי"ד ד. בר-רב-האי:

כיצד אתה, כמפקד של האזור וכממונה על צוים אלה - כיצד אתה מתאר לצצטד, מה צריך לעשות שוטר צבאי ברגע שהוא נתקל באדם המנסה לחדור לאזור הזה ללא-רשיון - לאו דוקא חבר-כנסת? מה הן ההוראות במקרה כזה? אתה יכול לאזור אותו בעונן כניסה ללא-רשיון לאזור סגור. ביחס לחבר-כנסת יש לך סגב יותר מסובך: אינך יכול לאסור אותו. איך הוראות אתה - כמפקד - יכול לתת לשוטר הצבאי, כדי למנוע את כניסתו של חבר-הכנסת לאזור הסגור? כיצד אפשר למנוע את כניסתו - גם צ"ל הוא מתפקד בכך שעל-יד המחסום אופרים לו שאין הוא יכול להכנס בלי רשיון - בלי לפגוע בחוק החסינות?

טגן-אלוף שני:

ההוראה שניתנה לשוטרים צבאים במקרה כזה, היא לבקש באופן אדיב, לחזור מן המקום אשר אליו אסורה הכניסה. ושוב לחזור ולבקש. זה לגבי חבר-כנסת. (הי"ד: ואם אוסר שמואל לי להכנס ומחזיק הצידה את השוטר - מה הוא יכול לעשות?) קשה לי לענות על שאלה זו. אם תחקור את השוטר הצבאי - אין ספק שיתגונן.

א. וילנסקה:

הוא בס' מנהיגה לחיפה - באיזו זכות לא בותלים לו לבטוע?

ת. טובי:

כאשר לקחתי את המונית ועצרו אותי - זה היה מחוץ לכפר-צסיף, אהרי כפר-צסיף.

א. רוזיאל-צאנר:

מן הדברים ששמעתי כאן אני הוצה לשאול דבר אחד: כאשר חבר-הכנסת טובי סרב למלא את בקשתם של השוטרים הצבאיים והם לא ידעו מה לעשות, כפי שהתבטא הנציג היושב פה, מדוע לא קראו לקצין הממונה עליהם בכדי שהוא יפסוק, או בכדי שהוא ייכנס למהלך ההספעה ובכדי לחסל את האפשרות של פירוש על התנהגות בלתי-הולמת או שימוש בכוח? מפני שזה הדבר היחיד שלדעתי יכול איש צבא לעשות, במקרה שהענין שהוא נתקל בו חורג מסמכותו. (הי"ד: ומה היה הקצין עושה?) אין זה ענינו של השוטר הצבאי מה יעשה הקצין. לשוטר הצבאי יכולה להיות ברורה רק העובדה, שהוא במקרה זה אינו רשאי לפסוק, על-כן בתור איש צבא הוא יכול רק לסגור את הענין לממונה עליו. ואנשי הצבא יציגו לך שזה אינו המקרה היחיד שכך צריך איש-צבא לנהוג. מדוע השוטרים הצבאיים הללו לא קראו לממונה עליהם? ובפרט, אם שמעתי נכונה, חבר-הכנסת טובי ביקש להביא את הקצין שלהם והם לא הסכימו. (ת. טובי: הוא לא היה.)

טגן-אלוף שני:

שוטר צבאי, ברגע שהוא נתקל בנעיה יותר מסובכת, ברוב המקרים, קורא למפקדו. הוא גם אינו טומן להסתבך בדברים שהוא אינו יכול לתת את הדין עליהם. במקרה זה הופיע סמל שהיה בסיוור באותו שטח ואמר לשוטרים לצאת מן המבוך. במקרה השני, אילו היה צריך להופיע קצין, היו עובדות שעתיים או יותר עד אשר היה מופיע. השוטרים פעלו במידת היכולת על דעת עצמם בטגרת התפקיד המוטל עליהם.

הי"ד ד. בר-רב-האי:

כאשר המדובר הוא באדם שאינו חבר-כנסת, רשאי השוטר לעצרו עד אשר יבוא הקצין. אבל כאשר האדם הזה הוא חבר-כנסת, הענין הוא מסובך יותר: מה יכול השוטר לעשות אתו עד אשר יבוא הקצין?

ב. עזניה:

אני רוצה להטביר את הבעיה העומדת בפנינו. דעת רוב הוועדה היתה שאין אנו רבים בטאלה אם מותר או לא מותר לחבר-הכנסת להכנס לשטח הממשל הצבאי ללא-רשיון. ואני מבין שהיו הוראות לשוטרים הצבאים לא לתת להכנס למי שאין בידו רשיון - בין אם זה חבר-כנסת ובין אם אינו חבר-כנסת. בענין זה איננו מתערבים.

ואנו מביעים לשאלה אחת - ואינני יודע אם יש לה פתרון: איך לבצע שני דברים שאלולים להיות בסתירה? יש פתרון לזה או לא? האם אפשר מצד אחד לא לתת להכנס לשטח הממשל הצבאי ומצד שני לא לעצור - לא בעקיפין ולא במישרין - חבר-כנסת. לעצור, כלומר לעצור בעד כניסתו אבל לא לעצור את תנועותיו אחר-כך - ורק להסתפק בזה שעוזרים את תנועותיו בכיוון לשטח הטגור, ויחד עם זה לא להפנות אותו לנהריה. השאלה היא: האם ההפניה לנהריה היא בלתי-נמנעת? לפי הרגשתי הענין הזה של הפנייתו לנהריה - אפילו ל-10 דקות - על-ידי השוטרים הצבאיים היא בגדר של מעצד - ולעצור חבר-כנסת בודאי שאסור.

השאלה השנייה, שאינני יודע אם הקצין יוכל להשיב עליה עכשו, אולי הוא צריך לברר אותה: מה היה באמת במחסום השני? אם זה באמת לא על-יד/ כפר-יסיף מה בכללם ענינם בכביש בין נהריה לחיפה. (ת. טובי: זה היה על כביש נהריה-תרושיחה).

ג. טובי:

יש כביש נהריה-כפר-יסיף. אחרי כפר-יסיף נעצרת. היו שני מחסומים - אחד לפני הכפר ושני אחריו. במחסום הראשון לא רצו לתת לי לזוז אלא אם הוראות של המפקד שלהם. ביקשתי ללכת אליו. הלכנו למחסום השני, אחרי הכפר, המפקד לא היה שם ומנעו ממני במשך חצי שעה את האפשרות לנסוע הלאה. אמרתי להם: אתם אינכם רוצים לתת לי להכנס לכפר-יסיף - אני חולק על זכותכם זו - אני לפחות תנו לי לנסוע הלאה, לעכו, לצפת או סבריה - מדוע אתם מונעים זאת ממני? שאלתי מדוע הם עוצרים אותי ליד המחסום השני, בשעה שברצוני לצאת מן השטח.

טגו-אלוף שבי:

בקשר לשאלתך הראשונה - אני חושב שבעיה זו צריכה למצוא את פתרונה כאן. השאלה היא: אם מנסה חבר-כנסת, מתוך סיבות מסוימות, לאיזה מתקן צבאי, ולא ירצה לצאת משם - מה יכול השוטרי הצבאי לעשות?

ב. עזניה:

ברור לי דבר אחד: במקום שהוא לפי דעת השוטרי אסור לכניסה - זכותו לא לתת לו להכנס. אם הוא נמצא במקום אסור - זכותו להוציאנו בכוח. השאלה היא: מה עושים במקרה שהוא אינו בשטח הזה, אלא על הגבול? האם זה בתהליך המניעה שגם מפנים אותו לאיזה שהוא כיוון מחוץ לשטח הטגור? אם זה ניתן, צריך היה להשאירו עומד ולא לתת לו לזוז לכיוון כפר-יסיף. אבל באיזו זכות הטיעו אותו למיוון נהריה.

טגו-אלוף שבי:

אם לקבל את הדבר הזה כתאורטי בלבד - באופן כללי צריך לטבוע ממנו את הכניסה, ובזה נגמר הענין, הוא ימצא את דרכו אחר-כך.

במקרה הנדון לא היה זה אוטובוס שנוסע לכפר-יסיף וחוזר משם. זה היה אוטובוס שעבר בכפר-יסיף. חבר-הכנסת, לפני המחסום של כפר-יסיף, לא רצה לרדת; להורידו בכוח אין אפשרות. לכן, האפשרות היחידה היתה, לעבור עם האוטובוס בכפר, לתת לכל יתר האנשים לרדת וחבר-הכנסת יצא עם אותו האוטובוס מן הכפר. זאת היתה האפשרות היחידה במקרה הקונקרטי. בכל מקרה אחר - האנין הוא ענין של מניעה בלבד.

הדיון בענין מעצרו של חבר
הכנסת ת. טובי ג-4.12.1953

טגן-אלוף שני:

יש להכין שזאת דרך שוממה. אם כי אין
אנו חייבים לעשות כן, בכל מקרה שאנו רואים שאין לאדם אפשרות לחזור -
תמיד נציע לו אפשרות כזו, אם כי אני חוזר ואומר שאיננו חייבים לעשות
זאת. אני תמיד נותן הודאות בכוון זה, שיש תמיד לעזור לאדם, יהיה אשר
יהיה, אם אין לו אפשרות להתקדם בדרכו, ובמיוחד, כאשר בזמן האחרון אין
דרכים אלו בטוחות בעינינו.

אשר לעצירת המונית. חבר-הכנסת טובי
הגיע עוד הפעם לאותו סתקום ואמר שהוא רוצה לראות את המפקד. לכן הביאו
אותו למחסום השני X אך המפקד לא היה שם. פה יתכן שהשוטר רצה לחכות
למפקד.

ת. טובי:

אני לא רציתי לראות את המפקד. אין לי
כל ענין לראותו, ביקשתי להנציח אליו

משום שלא נתנו לי לנטוע הלאה.

טגן-אלוף שני:

יתכן שהוא היכה למפקד, ויתכן גם שהוא
עשה משהו.

א. וילנסקה:

המעצר לא היה כדי לראות את המפקד.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

חושבני שמיצינו את החומר העובדתי. אני
מודה לנציגי משרד הבטחון.

(נציגי משרד הבטחון עוזבים את הוועדה).

ע. איכילוב:

בנושא זה, ברצוני להיות משוחרר לגמרי מכל
הישובים מפלגתיים ותכטיסטים ולצמצם את
התפיסה שלי ואת הדיבור שלי בהנהגת הענין.

לי אין ספק שהביקורים של חברי הסיעה
הקומוניסטית באזורים מסוימים מלווה לעתים קרובות בפעולות, שאדפי נאמנותם
למדינה אינו בטוח. ז.א. יכול להיות שלא רק משטרה צבאית, אלא גם משטרה
אזרחית - אם היא רואה מתפקידה לשמור על סדרים או למנוע פעולות בגד המדינה
- מוכרחה לעקוב אחרי פעולות כאלו, גם אם הן בעשות על-ידי חבר-כנסת. אני
אומר דברים אלה, היות וזוהי בקורת ההתחלה שיש לי, כאשר אני דן ביחסם של
שוטרים צבאיים או אזרחיים במקרים דומים לזה שאנו דנים בו. ביתר הנקודות
אינני רואה הצדקה. אינני מספק בעמדה הנאה שמשרד הבטחון ייצג כאן. האיש
שדיבר בפנינו דיבר בטעם רב והלואי שתמיד נתדשם כל-כך טוב מן הנציגויות
של משרדים שונים. אני, על-כל-פנים התרשמתי מאד מהופעה זו.

בכל-זאת, יש לי הרעשה שאם אדם זה שהופיע
בפנינו היום, הוא בסדר, הרי אלה שמסרו לו את הפרטים לא מסרו אותם באופן
מרוקן. לי יש הרגשה שהשוטרים הצבאיים שפעלו במקרה זה של חבר-הכנסת טובי,
פגעו בחובת הכבוד והנימוס שהם חייבים בה לגבי הזכויות שהכנסת הכירה בהם
כזכויותיו של חבר-הכנסת. זאין לי ספק שמה שקרה לא צריך היה לקרות, ולא
היה בסדר. אבל אהיה מאד לא מעשי אם אראה את מה שקרה אחרול במקרה הדיון,
ולא אחשוב על-כך שהדיון שלי והצעותי צריכים להיות לגבי סדר ומחולקים. אני
חושב ואומר בענין זה דברים ברורים. לזה גם התכוונתי בהקדמה שלי.

הדיון בענין מעצרו של חבר
הכנסת ת. טובי ב-4.12.1953

ע. איכילוב:

על משרד הבטחון להחליט אם הוא עומד על-כך שיהיו רשימות כניסה לאזור הממשל הצבאי או לא. הוא צריך להחליט - אם בשארית הצורים הקובעים שאין כניסה לממשל הצבאי, אלא ברשיון - אם הוא מקיים בפועל צורים אלה. אם הוא דוצה לקיים - אין הוא יכול להבדיל בין אורח לאורח ובוודאי שלא בין אורח לחבר-כנסת. בענין זה, המסקנה שלנו צריכה להיות ברורה. משום שאם הממשל הצבאי יחליט שאין להכנס לשטחי הממשל הצבאי בלי רשיון - כל חברי-הכנסת חייבים ברשיון כזה. אך לא יתכן שיווצר מצב כזה ש-119 חברי-כנסת ייכנסו לשטחי הממשל הצבאי ללא-רשיון, ורק עזרא איכילוב יזדקק לרשיון כזה. אני רוצה בכך סדר דע. אם עזרא איכילוב אינו בסדר - ישנו חוק חסינות חבוט מעיפים ברורים. צריך להיות אומץ-הלב למשטרה, למשרד המשפטים וליו"ר הכנסת, לתבוע את הסרת חסינותו ולהעמידו לדין. כל עוד הרבר הזה לא ייעשה - לא יתכן כך לנהוג.

הסיכום שלנו צריך להיות בנוסח זה. עלינו להעביר את הוברים האלה ליו"ר הכנסת ולשר הבטחון בהחלטיות גמורה. אין ועדת-הכנסת דנה בסורים של הממשל הצבאי - זה ענינה של הכנסת כולה ושל שר הבטחון המופיע בפני הכנסת. אין זה ענינה של ועדת-הכנסת. עליה לומר שהיא לא תרשה שיבדילו בין חבר-כנסת אחד למשנהו, ולא יתכן כי הממשל אי-הבהירות ואי-הסדר בקשר לרשות הכניסה לשטחי הממשל הצבאי. אני מציע לטכס בכורן זה.

יחד עם זאת ברצוני להעיר לאנשי הממשל הצבאי, כי על השוטרים הצבאיים - ולא רק הקצינים - לקבל הדרך הטובה נקשר להתנהגותם כלפי חבר-כנסת. השכלה מינוטאלית זו צריכה להצטן לשוטרים במקומות אלו.

ע. מיטון:
אני חושבת שחבר-כנסת טובס מכל טגע, אבל ברצוני לספר לכם מקרה שקרה. בשבוע שעבר נסעו חברי ועדת-הכנסת לסדום. בדרך נסענו למפעל הפוספאטים, וכשהגענו לשם לא נתנו לנו להכנס משום שלא היה בידינו רשיון-כניסה. עד אשר לא הושג הרשיון - לא בכנסנו.

ברצוני להבהיר כאן נקודה אחת: חבר-הכנסת מאמאמאמא טובי אמר שתקפו אותו. יש לברר מי תקף את מי. אם השוטר תקף - בוודאי דצף להכנס, לשטח בכוח.

אני חושבת שנצטרך להסיר את הזכות המיוחדת שניתנה לקדושים הנקראים חברי-הכנסת.

ד. שרי:
אף אני חושב שהגירוד והתשובות וההסברים שניתנו ממצים את הכל. גם חבר-כנסת אינו פסור טרשיון כניסה לאזורי הממשל הצבאי. (היו"ר ד. בר-רב-האי: שאלה זו העסיקה אותנו במשך שתי ישיבות והחלטנו שאיננו מסכמים אותה. השאלה העומדת לדיון עתה היא, התנהגותה של המשטרה הצבאית במקרה זה).

חוק החסינות המגן עלי אומר לי במפורש ששום הוראה האוסרת או המגבילה את הכניסה לכל שטח שאינו רשות הפרט לא תחול על חברי-הכנסת, אלא אם היא איסור או ההגבלה מטעמים של בטחון המדינה או סוד צבאי.

הכניסה והיציאה למקומות אלו קשורים בנקשת רשיון. והקדימה אותה כבר חברה-הכנסת מיטון - לא רק שבקצת ההגנה על חבר-הכנסת הנקודה הזו טעונה בירור. אבל גם מתוך הגנה על האורח שהוטל עליו למלא את התפקיד הבלתי-נעים למנוע גם מחבר-כנסת מלעבור עבירה. אני חושב שאין כל טמק ששוטר צבאי או אורחי אינו יכול לפגוע בכוח בחבר כנסת אם זה טובי או שרי או כל אדם אחר. ונקודה זו טעונה ברורה. אבל לא

ד. סתירה

רק משום שהשוטר אינו יכול לפגוע בחבר-הכנסת שלי, אלא משום שלא יתכן שחבר הכנסת שלי ישתמש בחסינותו כחבר-כנסת ויפגע בשוטר, אם על-ידי תקיפה, אם על-ידי הסתבנות בכוח, וגם על-ידי צורות פוגעות ומעליבות אחרות, שאני יכול לחשוב שיותר לי להשתמש בהן מפני שבכיסוי נמצא חוק חסינות חברי-הכנסת. על-כן אני חושב שנקודה זו טעונה בירור והייתי מציע שיירוש האדם שהופיע בפנינו, לערוך חקירה ולהמציא לוועדה דו"ח.

ז. אורכי:

כפי הנראה שיש ביננו שני סוגים של חברים: חלק אחד הושב שהגבלה זו מטעמי בטחון וסוד צבאי, אינה צודקת ואינה צריכה להיות, וחלק שני הושב שהיא צריכה להיות. וכפי הנראה שאיננו השתחרר מזה.

אינני מקבל את עמדתו של חבר-הכנסת איכילוב שיכולה להיות עמדה איזו שהיא כלפי מישהו. כלפי מבצעי החוק אין סיעות ואין חשבוניות. ישנם חברי-כנסת והם צריכים להוציא לפועל את מה שהוטל עליהם. אני בדעה שאין שום שוטר יכול להשתמש בכוח כלפי חבר-כנסת. אם הוא אינו מצויד אז צריך להביאו לבירור או לבוא לכנסת ולבקש את הסרת חסינותו ולהעמידו למשפט. זהו הסדר שאריך להיות ועלינו לשמור עליו.

אם להאמין לשני הצדדים - חברת-הכנסת וילנסקה יכול להאמין בדרך-כלל לחבר-הכנסת טובי ואני יכול להאמין בדרך-כלל לסגן אלוף שני - אינני רואה צורך בבירור. נדמה לי, שאחרי הודעתו של הקצין שהוא מוכן לכרר את שני הדברים - הוא עשה את מה שמוטל עליו ולדעתי הענין נגמר בזה. נשארת הכרירה באחד חבר-הכנסת טובי לתבוע את הבירורים שסגן אלוף שני מוכן לעשותם. בזה לדעתי נסתיים הדבר הזה.

אני רוצה להוסיף עוד דבר אחד. הגישה המיוחדת הזו שהכל נעשה לגבי דברים - במקרה זה חבר-הכנסת טובי - אינה נכונה. לפני זמן קצר הביא חבר-הכנסת וילנר דוגמא שהוא קיבל מכתב מן הצבא והיה כתוב עליו שהוא עבר בדיקה צבאית. אני יכול להביא לכם שלושה מכתבים שהיו סיועדים לחבר-הכנסת אורי והם נפתחו על-ידי הצנזורה - והיא עשתה טוב מאד שפתחה אותם. היא אינה חייבת לדעת אם זה חבר-הכנסת אורי או אדם אחר. בענין זה חברי הסיעה הקומוניסטית והגרורים שלהם הם רגישים מאד. אתם חייבים במדינה חפשית באמת ואתם נהנים מכל הזכויות - "צ"פ עצאן גיט".

א. וילנסקה:

אני חולקת על דעתו של היושב-ראש שאיננו רוצים בענין זכותו של חבר-כנסת להכנס לשטח הממשל הצבאי. בישיבה הקודמת החלטנו שאיננו מסכמים את הבעיה בישיבה ההיא. הושמעו אז כמה הצעות ושוכחם שאין מסכמים אלא מציעים דיון על בעיות הממשל הצבאי. בסיכום הזה לא קבענו שאין לסרות לחבר-כנסת להמשיך לבוא לשטחי הממשל הצבאי ללא-רשיון. במשך שנים נסעו חברי-הכנסת לשטח הממשל הצבאי ללא-רשיון, ושום דבר לא נשתנה בשבוע הקודם, בשעה שאחבר-הכנסת טובי נסע לכפר-יסיף. על-כן אני מציע שנדון בבעיה זו לאחר שבגסור את הדיון בשאלה הקונקרטיית.

הקצין הודיע שלא ניתן לחבר-הכנסת טובי להכנס לכפר-יסיף משום שהוכרז על השטח כסגור. הוא עשה את מלאכתו קלה. הוא אמר ב-30 לספטמבר 1952 הכריזו שהשטח סגור. מי הודיע? איפה הודיעו? איפה היה כתוב הדבר שחור על גבי לבן? הודיעו בעל-פה? קצין אחד הודיע לשני? תושבי כפר-יסיף אינם יודעים על זה. ישנן צורות מוסכמות של הודעה: הודעה בפומבי, של שימוש בכתב, בהודעה על הקירות, בהודעה ברשות המקומית. הקצין אינו יכול לחשוב שהעבירים כל-כך גמישים שהיות ויש בחירות בכפר יסיף והיות ויש למישהו אינשורט למנוע כניסה מן האופוזיציה - הוא הודיע לא היתה הודעה בכתב ואינני חושבת שיכולה להיות שרירות כזאת שיאמרו שהיתה הודעה בעל-פה. אני חולקת על זה שהם קבניזו - אפילו שהם הכריזו על זה

א. וילנסקה:

ברמקול. אם שני קצינים החליטו ביניהם שהם הודיעו שזהו שטח סגור - אינני מקבלת את ההודעה שספר יסיף הוא שטח סגור.

אני מציע לזככם בענין זה: לא הוכרז על שטח זה כאזור סגור. ויש לתבוע מן המטונים על-כך שאם הם רוצים להכריז על איזה מקום שהוא שטח סגור, הם חייבים להודיע על-כך בלחב ולנסק. וכי אין לקבל את הודעתם של הקצינים שזה היה שטח סגור ולא היתה על זה הודעה בתחומי המקובל.

בענין החיפוש. חבר-הכנסת אורי חושב שמה שהיה היה בתחומי חיים הפשיים - אשרי המאמין. אני רוצה להיות צמודה לעובדות. נוסע אוטובוס ובו תושבים וחבר-כנסת אחד. זה דבר אחד. ודבר שני: נוסעים חברי-כנסת שונים - וחבר-הכנסת איכילוב סיפר לנו שהוא נסע עשרות פעמים לסביבות אלו ואף-פעם לא בדק. (ר. שרי: אני נסעתי ונבדקתי). חבר-כנסת אחד בכלל לא נבדק ולא נשאל לרשיונו. חבר-כנסת שני נבדק, וכשלא היה לו רשיון אמרו לו: יש פה שטח סגור. יכלו לומר לו: תסלח לנו חבר-הכנסת טובי. כאן יש שטח סגור, ועליך להצטייד בפעם הבאה ברשיון. הם היו אומרים כך אילו לא היו מניעות של כניסה לחבר-כנסת מן האופוזיציה דוקא ערב בחירות. לגבי חבר-הכנסת איכילוב - אין בדיקה. לגבי חבר-הכנסת טובי - לא דק שיש בדיקה, אלא עוצרים אותו, מעמידים עליו משמר סזויין, מפני אותו לנהריה, פוסקים לאן הוא ייסע אחרי בהריה. זה קצת תמים יתר-על-המידה ואיננו מקבל על הדעת שישנה איזו שהיא דצינות בנימוקים של אלה המסתמכים על הבדיקה הזאת אצל חבר-הכנסת טובי.

כאוסו הזה נוסעים תושבים רבילים. 4 נבדקו עד אשר הגיעו לחבר-הכנסת טובי. יותר לא נדקו. מה יש פה? יש פה באמת דאגה לבטחון המדינה ולסודיות? זה לא יתכן. לא תתכן שעורדיה כזאת שלא דק ששכר-כנסת אחד מופלה לרעה לגבי חבר-כנסת, אלא שהוא מופלה לרעה ומתנהגים אליו בצורה של פגיעה חמורה לגבי תושבים רבילים. את יתר האנשים לא נדקו - ואני שמחה שלא נדקו; גם הקצינים אמרו שאין צורך מיוחד בכך. אילו היו כאן נימוקים של בטחון וסודות צבאיים היו בודקים קודם-כל את התושבים הרבילים ולא היו נוהגים בשיקנים כאלה לגבי חבר-כנסת דוקא. אינני יכולה לקבל את הגירסה של הפליה לרעה של חברי-כנסת לגבי תושבים אחרים.

אני רוצה להרשות לעצמי לומר את אשר אני חושבת: זהו שימוש במנגנון צבאי של הממשל הצבאי לשם בקמה פוליטית. אני מבינה את הענין. אם מספסמבר עד עכשו לא הוקמו מחוזים ועלשו הם הוקמו, זה מפני ששם עומדים לקיים בחירות, זה מפני שהמטונים חוששים לא מהסברה המסיתה, אלא המשכזעת של חבר-הכנסת טובי אחרים. זאת דעתי ואני משוכנעת שזו הדעה הנכונה. מפני שיותר מדי מגוחך ומבוז לומר שבדקו את הסוד הצבאי אני רואה בזה פגיעה ואני חושב שלא יתכן שתהיה הפליה כזו בין חבר כנסת אחד למשנהו. אי-אפשר לבוא ולומר, כפי שאמר הקצין, אם פעם אין בודקים - אין בודקים, אבל אין זה משנה את הזכות לבקש רשיון. לא יתכן שאם פעם כן בודקים ישתמשו בחומרות כאלו, כפי שאנו עדים להן. זאת היא פגיעה בחסינות חברי-הכנסת, ואני מציע לגנותה.

אשר להובלה לנהריה. אני חושבת שלא היתה להם שום זכות לכוון חבר-כנסת לנהריה. זה לא כסטכותם. נניח שהם רשאים למנוע את כניסתו לשטח - מה ענינם לאן הוא רוצה לנסוע אחר-כך. בבקשה, יגישו נגדו תלונה, אם הם חושבים שאיננו רשאי לנסוע לשם. אני חושבת שיש לראות את הכוונתו של חבר-הכנסת לנהריה תחת משמר צבאי, כפגיעה בחסינות חברי הכנסת, ויש לגנות גם את זה.

א. וילנסקה:

הוא הדיון לגבי המעצר שמחוז לכפר-יסיף ובחזרה מכפר-יסיף לחיפה, שאין לו שום סיבה מתקבלת על הדעת, אלא זוהי גישה של שרירות. הייתי נוכחת בכמה מקרים כאלה. במפתח/ פעם לנצרת וראיתי כיצד שוטר צבאי לוקח בער ערבי ואוסר לו: אין לך תעודת זהוי - בא למעצר. עצרתי בערו ואמרתי לו שאם יש לנער רשיון אין לו רשות לעצור אותו. (היו"ר ד. בר-רב-האי): מה זכותך להתערב? זכותי להתערב כדי שלא תהיה שרירות. הוא קיבל את דברי שוטר שהוא אינו יכול לדרוש תעודת זהוי מנער שטרם הגיע לגיל של תעודת-זהוי. לחבר-הכנסת צריך להיות מצפון. אני מביאה את זה כדוגמה שלא צריכה להיות גישה של שרירות-לב.

על-כן אני חושבת שגם הענין השלישי, המעצר בחזרה מכפר-יסיף לחיפה היה שרירתי, בניגוד לזכויות חברי-הכנסת, וגם אותו יש לגנות.

בטלבוט: אני חושבת שיש לראות בזה ענין

פוליטי ועל-כן אני מציעה:

לדרוש מן הקצין בצרור גם באותם הדברים שהוא עצמו הכיר (כגון: "חכימו לך" המניעה בכוח לבוע מכפר יסיף והלאה) (היו"ר ד. בר-רב-האי): הוא הבטיח לברר אם היה שימוש בכוח.

יש לדרוש ממנו את הברור הזה במהירות האפשרית, ויחד עם זה לגנות את ההפליה של חבר-כנסת לגבי חבר-כנסת שני ולגבי תושבים רגילים, את ההכוריה לנהריה, את המעצר לאחר כפר-יסיף - לגנות את הדברים האלה מעל במת הכנסת ולתבוע העגשת האשמים במעשים אלה.

י. אורי: אם זכרוננו אינו מטעה אותי - אתה אמרת באחת השיחות שהיו לנו, ש-5/6 פעמים בקשת רשיונות כניסה לכפר-יסיף וקיבלת אותם.

ת. טובי: לא. למשולש ולאזורים אחרים, אבל לא לאזור זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

עוד לא הוכח שאילו ביקשת - לא היית מקבל.

ב. אשניה:

אני חושב שהיה רצוי שבאמצע הדיון יקרא היו"ר את ההחלטה שקיבלנו בפעם הקודמת, מפני שאני הייתי בעל ההצעה. הצעתי היתה ספורשת: שאנו קובעים שאין לסכם בוועדת-הכנסת את ענין רשות-הכניסה לממשלהצבאי. אני זוכר את ההצעה ואת ההצמקה, מפני שאיבנו מוטמכים לפרש את החוק.

חבר-הכנסת טובי לא היה נוכח בפעם הקודמת. אני רוצה להבהיר את הנקודה הזאת. אנחנו אמרנו, שאת השאלה אם חבר-כנסת צריך לבקש רשיון מן הממשל הצבאי - אין אנו מפרשים ואין אנו מוסר לפירוש חוק.

אני אינני מוצא בטחזור הראשון של ענין ההכוריה לנהריה, שהיו הטרדות. אני מוצא שהשוטרים לא ידעו מה לעשות. לפי דעתי היתה שאלה פשוטה מאד. ההסברה של הקצין משכנעת בנקודה אחת: "אמנם זאת לא חובתנו, אבל זאת חובתנו האבושיה, שבאשר אין נותנים להכנס, דואגים במקום שומם, לאפשרות של אדם שהופתע ולא ניתן לו להכנס, לחזור". אינני מוצא כאן הקטנות. אני מוצא בעיה: מה לעשות כאשר חבר-כנסת עומד בפני מחסום - איך למנוע שהוא ייכנס למרות שיש מחסום ויש הנראה לא לתת לו להכנסת.

ב. אזניה:

אני רוצה פעם אחת לפרט ביתר בהירות את ההשקפה שמצאתי, נדמה לי, גם בדבריו של חבר-הכנסת איכילוב ובדומי בדבריה של חברת-הכנסת וילנסקה; ואני שואל: מה זאת אומרת, חברי-הכנסת הופלו לרעה לעומת תושבים רגילים? שאלה זו מעבירה את הבעיה לא למקום הנכון. הבעיה היא זאת: התושבים הרגילים ידועים. אנחנו לא נקבע שזכות לחקור היא חובה לחקור. ושנית, אינני מקבל שזה בכלל מתקבל-על-הדעת שנקבע כלל כזה, שמסיון שהממשל הצבאי זכאי לבדוק, הוא חייב לבדוק. אם הוא סכיר את התושבים האלה - ושמענו שהתנועה בין עכו לכפר-יסיף אינה טעונה אישורים - והוא מודע שהם נוסעים רגילים - דוקא מחבר-הכנסת מנקשים רשיון. ברור לי שהתכונה של חבר-כנסת היא קודם-כל שהוא אינו מקומי; העובדה שהוא חבר-כנסת אינה עושה אותו למקומי. לגבי מקומיים ישנה גישה ברורה שמותר להם בקטע זה לנסוע בלי רשיונות.

אני מבקש מכם שבטעיה 9(א) לא תקחו דק את ה"סודות הצבאיים", אלא את נקודות בטחון המדינה. לנחיות הוויכוח, אני שומע שאוטריט שאין סודות צבאיים. אינני יודע אם יש סודות צבאיים או אין. זה לא העניין. אבל אני מבין שכאשר קצין צבאי אומר - וכולכם התרשמתם כסובי ממנו - הוא אומר: אנחנו באותו מקום תפסנו - אם זה בדיוק באותו מקום או במרחק כמה מטרים ממנו - שם תפסנו 13 טתננים וכריחים - אני מבין שיש שאלה בטחונות רצינית מאד. ז.א. שהוקמו כבר קודם מחסומים. מדוע אינני צריך לקבל את דבריו של קצין זהיר מאד, שכל יגר שאינו יודע לו, הוא רוצה לחקור. הוא אומר שהוקמו מחסומים, ולא דק זה, אלא שהם נתנו גם תוצאות. אינני מוכן בשום פנים ואופן להצטרף לפירוש למפרע של חברת-הכנסת וילנסקה זהו נקמנות פוליטית. אני רוצה פה בעיות בטחונות קשות וחסרות. אגאאאאא

ויש כאן, נוסף לכך שאלה אחת, ולה אני רוצה לתת תשובה, אבל עוד לא היום. אבל אני רוצה בכל זאת לשמצע, - מה יתברר בקשר לנסיעה החוזרת מכביש חיפה. אני רוצה עוד לשמוע בענין זה משהו.

השאלה המעניינת אותי היא: מה לעשות כאשר חבר-כנסת עומד ואינו רוצה לזנוז? איך מביאים לכך שלא ייכנס למקום שהשלטונות המוטמכים אינם רוצים שיכנס? שמהו הם חייבים לעשות כדי להבטיח שלא ייכנס - זה ברור לגמרי.

אני מציע לוועדה לא לסכם היום בענין זה. אני רוצה לשמוע עוד בענין זה. בישיבה הקודמת אני העליתי את הבעיה של שימוש מיותר בכוח, ואני אינני יודע איך אני היום אסכם בנקודה זו. לעומת זאת אני מציע לחברי-הוועדה שלא יחזרו עוד הפעם לדיון הכללי, מה לעשות בזכויות הממשל הצבאי, לאחר שבמסותף קבענו שאיננו רואים את עצמנו מוטמכים לפדש את סעיף 9(א)

ש. בבה:

מן הרגע הראשון שעניין זה הובא בפנינו היו שתי גישות. היתה גישה אחת האומרת שיש לפתור תחילה את השאלה אם מותר לחבר-הכנסת להכנס לשטח הממשל הצבאי או לא. והיתה גישה שניה, שיש לדון בהתנהגותם של השוטרים הצבאיים במקרה הנדון, בלי כל קשר לבעיה הכללית.

אם המשמעות של סעיף 9(א) היא שרינו של חבר הכנסת הוא כדין כל אזרח במדינה לגבי שטחי הממשל הצבאי, הרי אינני מבין לשם מה צריכים השוטרים לקבל קודם מיוחד, כפי שהציע חבר-הכנסת איכילוב. ואם נהגו בהתאם לחוק - אינני יכול לבוא למישהו בטענה, ואני יכול לבוא בטענה הפוכה. ואני בא למסקנה: החוק הוא פגום; חלקו הראשון עומד בסתירה לחלקו השני. שנית, אין הוא אומר ולא כלום. כוונתו היתה לתת חופש תנועה בתחום המדינה. ז.א. שלחברי-הכנסת יש חופש-תנועה. סעיף זה מורכב משני חלקים: כדי לאפשר לך את חופש התנועה בותנים לך נסיעות בחינם. אם משאירים את הסעיף הזה לדיקטציה של הרשות המבצעת ולא של החוק, אין לדבר הזה גבול.

ש. גבה:

בישיבה הקודמת טענתי - וגם היום אני אומר
כך - שהטעיף הזה טעון פירוש חוקי, או הרחבה או שינוי. אנחנו יכולים
לקבוע איפה מותר לחבר-הכנסת לבקר ואיפה לא - אנו יכולים להגדיר את הדבר.
אי-אפשר לומר שחבר-הכנסת זכאי לבקר בכל מקום במדינה, ויחד עם זה לאפשר
למשל הצבאי להחליט שאין הוא מרשה לחבר-הכנסת להכנס לכמה וכמה אזורים.

אני מציע לנקוט יזמה לשינויו של סעיף 9 (א)

בחוק החסינות.

השעה היא 11.00 - עלינו להפסיק את הישיבה.
רשומים עוד 4 חברים לרשות-הדיבור: א. ברמן,

היורר ר. בר-רב-האי:

א. רזיאל-נאור, ת. טובי ואני.

נפסיק עתה את הדיון.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00